

Centrul de Istorie Orală - C.N.S.A.S.

Inițiativa noastră este dedicată memoriei celui care a fost **Constantin Ticu Dumitrescu**, fondatorul și susținătorul cadrului legislativ sub care CNSAS își desfășoară și astăzi activitatea. În acest sens, am considerat oportun ca acest cabinet de istorie orală să îi poarte numele ca semn al recunoștinței.

Argument

De la înființarea C.N.S.A.S., timp de aproape 10 ani, am fost martorii emoțiilor puternice trăite de persoanele care au vizionat dosarele întocmite de Securitate.

Fie că a fost vorba de propriul dosar, fie de cel al părinților sau al bunicii, experiența lecturii documentelor păstrate în « Casa de Fier » a Securității s-a transformat într-un autentic exercițiu analitic de înțelegere și de clarificare a trecutului recent - o altă modalitate de a reconfigura registrele memoriei personale și colective.

Obiectivele principale ale proiectului vizează nu doar constituirea unei arhive de istorie orală prin colectarea sistematică a mărturiilor persoanelor care au consultat la sediul CNSAS dosarele întocmite de Securitate sau care au suferit abuzuri și represiuni în perioada regimului comunist, ci și valorificarea științifică și educațională a acestora.

Intenția demersului nostru vizează următoarele aspecte :

- interconectarea memoriei și semnificației documentului cu memoria vie a istoriei « trăite », configurând astfel o dimensiune integratoare de analiză și interpretare a trecutului recent ;
- încurajarea interacțiunii și a dialogului intergenerațional ;
- promovarea dialogului intercultural cu privire la istoria recentă și rememorarea experiențelor traumatizante ale regimului totalitar comunist ;
- comemorarea și memorializarea victimelor regimului comunist din România;
- facilitarea schimbului de experiențe, opinii și valori privind experiențele, istoria și cultura cetățenilor Europei care au cunoscut formele de represiune totalitare, punându-le în oglindă cu cele ale țărilor democratice.

Pentru cine ?

- pentru elevi și studenți poate deveni o sursă de cunoaștere și de înțelegere a trecutului părinților și bunicilor lor, dar și un instrument didactic pentru studiul științelor socio-umane;
- pentru cercetătorii istoriei recente poate constitui o sursă utilă și un instrument metodologic de analiză a discursului istoriografic;
- pentru formatorii de opinie și organizații nonguvernamentale, o modalitate de a încuraja discuțiile și dezbaterile cu privire la respectarea libertăților și drepturilor omului.

Valorificarea arhivei de istorie orală :

- publicarea unor studii științifice și volume sub egida CNSAS sau în colaborare cu alte instituții și edituri; analiza cantitativă și calitativă a datelor recoltate din interviuri și chestionare;
- colaborarea în regim de parteneriat cu alte centre științifice de cercetare ;
- realizarea unor filme documentare ;
- utilizarea fragmentelor de interviu cu prilejul unor manifestări și expoziții tematice.

Câteva din temele abordate în cadrul acestui proiect :

1. **Tineretea și copilăria în perioada comunistă.**
2. **Despre dosarul întocmit de Securitate.**
3. **Detenția politică în închisorile comuniste.**
4. **Supravegherea oamenilor obișnuiți în comunism.**
5. **Experiențe traumatizante și consecințele acestora.**
6. **Colaborarea cu Securitatea.**
7. **Radio « Europa Liberă ».**
8. **Revoluția din Decembrie 1989.**
9. **Laboratoarele propagandei comuniste.**
10. **Identitate și alteritate: minoritățile în România comunistă.**
11. **Arta și cultura în ultimii 20 de ani de comunism.**
12. **Fuga din țară - situații și consecințe.**
13. **Viața cotidiană în comunism.**
14. **Deportarea etnicilor germani.**
15. **Grupuri și comunități subversive.**

**Pentru interviuri, vă rog să ne contactați la :
telefon - 0374 189 181 ; fax - 0374 189 147**

Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații (Serviciul Programe Educaționale)

1. “Tineretea și copilăria în perioada comunistă” este un proiect inițiat de echipa Serviciului Programe Educaționale / Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații, cu titlul « **Dialog între ATUNCI și ACUM** ».

Obiectivul proiectului este acela de a pune față-n față două generații : **generația lui « ATUNCI »** - generația copiilor și tinerilor care au trăit « Epoca de Aur » și **generația lui « ACUM »**, reprezentată de tinerii născuți după 1989. Încercăm astfel să aducem la lumină experiențele generației adulte de astăzi, a căror tinerete a fost trăită în perioada comunistă, facilitând înțelegerea conștientă și asumată a trecutului recent și a unui dialog intergenerațional interogativ-formativ.

Rezultatele proiectului :

- o expoziție cu titlul : “**Față-n față cu trecutul tău !**”
- o carte « **3 teme despre tinerete în comunism** » - studii, documente, mărturii.
- organizarea de conferințe, dezbateri, întâlniri și seminarii deschise cu elevii, studenții și formatorii lor.

Echipa : Cristina Anisescu (coordonator), Denisa Bodeanu-Budeancă, Liviu Burlacu, Cipriana Moisa și Adelina Ștefan.

Contact : 0374 189 181

Dintre colaboratorii noștri, intervievați :

Liviu Bejenaru

Andrei Bodiu

Caius Dobrescu

Adrian Pais

Sándor Kacsó

Attila Weinberger

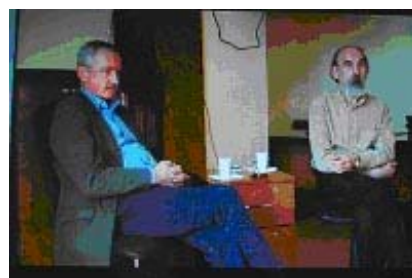
Nicolae Covaci

Marian Marin Balaș

Helmuth Frauendorfer

Ernst Wichner și William Totok

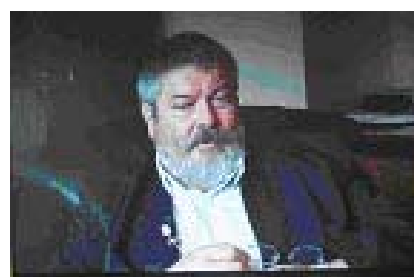
Din lista persoanelor care au acceptat să ne împărtășească experiențele trăite în comunism :

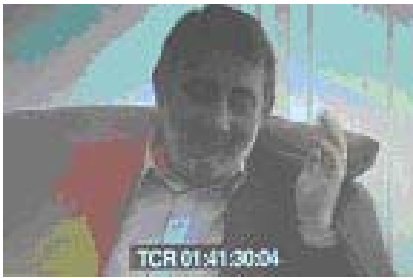
Gabriel Liiceanu

Dan Culcer

Szócs Géza

Cătălin Popescu

Valeria Constantinescu

Emanoil Mihăilescu

Corina Slobodnic (Fanea)

Anca Manoliu-Dabija

Maria Petrașcu Codău

Fragmente din interviurile filmate

De ce este important ca cineva să-și vadă dosarul întocmit de Securitate?

„Da, odată cu cererea mea de-a consulta dosarul tatălui meu, am făcut și cerere pentru dosarul personal și trebuie să vă mărturisesc că am fost de copil în vizorul Securității. Iar apoi, în timpul anilor 70-80, am devenit iarăși, să spunem, o țintă a supravegheților deoarece, pe de o parte, pentru că aveam rude în străinătate și întrețineam nu numai corespondența intensă cu mătușa mea, Pia Edwards - ea venea aici la 2 ani și eram cu toții urmăriți când ea venea în țară. Dar nu-i păsa, pentru că pentru ea era mai important să fim împreună. Și, în al doilea rând, lucram la o facultate de limbi străine, la catedra de engleză, unde veneau mulți profesori invitați, profesori englezi și americani și se pare că asta interesa Securitatea - relația noastră cu străinii și spaima lor de comparații. Pentru că rolul Cortinei de Fier a fost să facă un zid între noi și lumea de-afară... De asemenea, în facultatea noastră venea un ofițer de Securitate care vorbea pe rând cu noi și care voia să știe cât mai mult despre mătușa mea, mă întreba în mod special despre rudele mele din străinătate, și, evident, despre relația mea cu profesorii străini.

Acest lucru m-a făcut să fiu foarte rezervată, aproape inuman de rezervată în relațiile mele cu acești colegi, care nu pricepeau de ce evitam contactul cu ei, înafara facultății. Am fost distantă, dar amabilă și cu ceilalți colegi de catedră, deoarece din învățăturile primite și impus de regim era să vezi că fiecare om din jurul tău poate fi un turnător. Am fost învățată să nu mai am încredere în nimeni.”

(Monica Pillat Săulescu – interviu realizat de Cristina Anisescu)

„Nici nu știu să definesc exact sentimentul pe care l-am avut [după consultarea dosarului, n.n.]. Cred că – paradoxal – mi-a creat o anumită liniște. Am văzut pe de-o parte foarte multă mizerie și, pe de altă parte, am simțit așa ca un fel de... c-am scăpat de o apăsare. Adică mi s-au luminat anumite lucruri și într-un fel m-am bucurat că am putut să-mi citesc dosarul. Paradoxal, pentru că, pe de altă parte, nu se poate să nu te impresioneze. ...

Și mi s-a confirmat faptul că trebuie să am în continuare o atitudine civică activă și trebuie să vorbesc despre lucrurile alea și trebuie să-i educ pe studenți în a apăra valorile civice și a înțelege că libertatea e bunul cel mai de preț pe care-l au.”

(Andrei Bodiu – interviu realizat de Daniela Iamandi)

„Să știi ce s-a întâmplat cu tine, să-ți cunoști propria istorie e o treabă foarte importantă. Sunt însă unii – poate și datorită vârstei care pun altfel problema. Că: Ce să mai... E istorie, gata! Nu mai contează! Trebuie pasat, cum să spune...”

(Nicolae Drăgulănescu – interviu realizat de Liviu Burlacu)

Ce aduce nou în istoria personală dosarul întocmit de Securitate?

„Și am constatat pe urmă, când am ajuns să-mi citesc dosarul, o suită de situații paradoxale: cu o mână îți se dădea un pașaport, cu cealaltă îți se deschidea dosarul de urmărire. De ce? Pentru că mentalitatea Securității era aceea legată de gândul că orice om trece hotarul, devine un posibil spion. Dacă mă-ntrebați astăzi ce cred despre ce s-a întâmplat, am să vă spun că acești oameni, pe de-o parte erau otrăviți de felul în care fuseseră formați, un popor întreg era prezumtiv un popor de trădători, pe de altă parte ajunseseră la o asemenea rutină, încât făcând relele enorme pe care le făceau, le făceau sub aura unei banalități totale, își făceau job-ul. Deschiderea acestui dosar, din tot ce-am citit eu pe urmă, este a unor oameni care se duc zilnic la serviciu, care, la limită, bat oameni, torturează, fac dosare incriminante, care pot sfârși rău de tot, cu un proces psihic, dar o fac cu alura că își fac meseria. Acesta este lucrul cel mai interesant, în toate regimurile represive, cumplite, dictatoriale, comuniste, totalitariste, se ajunge la un moment dat ca, cei care-i slujesc, s-o slujească cu firescul meseriei lor. Deci, din acest dosar ce rezulta-o armată de oameni, în jurul unui prăpădit de tânăr cercetător, cum eram eu atunci, aveam 27-28 de ani, atrăgea un aparat de Securitate uriaș pe el.”

(**Gabriel Liiceanu** – interviu realizat de Cristina Anisescu)

„Acum am aflat despre episodul pătrunderii Securității în locuința mea. N-am știut nimic! Noi aveam copii, toți trei aveau cheia. Dar am înțeles că de la soțul au luat cheia și au intrat.... am rămas stupefiată când am văzut ieri în dosar cum s-au organizat și i-au ținut ocupați pe toți vecinii noștri.”

(**Maria Ștefănescu** - interviu realizat de Cipriana Moisa)

„Singura informație extraordinară care mă bucură foarte mult este că acum am cunoscut pe toți frații tatălui meu. Cei 16, care sunt trecuți toți acolo și cu ce aveau... A fost o bucurie pentru mine că acum, după ce copiez dosarul, o să-i caut pă toți. Majoritatea au murit, și tata a murit, dar la înmormântarea lui tata au fost numai 5 din ăia 16.”

(**Gheorghe Todorașcu** – interviu realizat de Adelina Ștefan și Denisa Budeancă)

„Să știți că nu-mi este foarte clar. Atunci habar n-aveam că eram urmărit sau filat. Acum, citind dosarul, mi-am dat seama că cineva a depus un denunț, la nivel personal cred, undeva din apropierea familiei sau a cercului de prieteni, cineva m-a denunțat că aș fi...Da, e-adevărat, eu tot spuneam, vai ce mișto, America, vai ce...pentru că muzica pe care o făceam era normală, e firesc, deja eram atunci globalizat mintal, să spunem așa. Și poate de asta deranja sau erau în pericol, credeau unii. Și, la un moment dat, m-au denunțat și de asta s-a deschis, iată că și finalul dosarului este că într-un an de zile au propus că omul acesta e nevinovat și lăsați-l în pace, dar pe mine m-a frapat meticulozitatea și profesionalismul, la urma urmei, pentru că eu n-am observat nimic, și, acolo sunt niște amănunte care, deci nu știu cum au dat de acele lucruri. Ce fel de sistem performant aveau?!?.../

/.../M-am simțit, citind dosarul, ca un erou dintr-un roman James Bond. Era foarte ciudat să mă regăsesc astfel acolo, n-aveam nici cea mai vagă bănuială!.../

(**Attila Weinberger** – interviu realizat de Cipriana Moisa)

Informatorii Securității în viziunea persoanelor intervievate

„Când mi-am citit pentru prima dată dosarul am avut o prăbușire a imaginii atâtor oameni apropiați mie pe care-i consideram și prieteni dar și foarte înzestrați din punct de vedere al noțiunii de om. La început i-am condamnat. Am fost extraordinar de indignată. Aș fi vrut să le spun... dar nu mai sunt în viață unii dintre ei. Aș fi vrut să le spun rudelor lor: «Uite cine este soțul tău, uite cine-a fost cutare și cutare...» Acesta a fost primul impuls. Aproape m-am îmbolnăvit când am văzut câți erau în jurul meu... chiar dacă nu dădeau lucruri acuzatoare dar totuși sentimentul acesta ca îți se pune în vitrină fiecare moment al tău, fiecare discuție, fiecare chestie intimă... \...\ Asta vroiam să vă spun. Că după ce am trecut de sentimentul acesta de revoltă, de

acuzare, de indignare pe urmă mi-am dat seama că sunt scuzabili. Nimeni nu poate acuza pe cineva care a trecut prin ceea ce s-a trecut. Absolut nimeni! I-am iertat. N-am de ce să-i acuz. N-au putut altfel.”

(Galina Răduleanu – interviu realizat de Cristina Anisescu)

Cum erai urmărit de Securitate

[...] Urmărirea era insuportabilă...pentru că știai că ești urmărit tot timpul, din toate părțile și nu aveai posibilitate de nimic. Am fost odată cu familia în concediu la băiatul meu de la Slobozia. Și băiatul se ducea la serviciu, noi rămâneam acasă și dimineața ne sculam și plecam la Amara. Amara e la vreo 7 km de Slobozia. Ei, ofițerul de securitate – intram acolo pe plajă ne dezbrăcam în costum de baie, întindeam pătura, era acolo niște salcâmi, iarbă verde și mai la doi trei metri încolo era apa, în care intram. Și ofițerul de securitate se dezbrăca și el, rămânea în slip și așa (se ridică în picioare) stătea lipit de un gard și se uita la noi. Tot timpul se uita la noi, până după masă la ora 3-4, când noi ne plictiseam, ne îmbrăcam și mergeam acasă. Se îmbrăca și el și mergea în urma noastră. Se uita de la distanță când intram pe scara blocului, ședeam acolo și el... nu știi unde ședea, dar dimineața când plecam din nou, el era din nou la ușa blocului și ne conducea până la Amara, din nou se dezbrăca și făcea plajă și uite așa. Și în concediu nu puteam să ne facem concediul ...Nu puteam să rămânem liniștiți nici măcar un minut în 24 de ore.

(Vasile Paraschiv - interviu realizat de Adelina Ștefan)